

ניבים עלון קיבוץ געש

גיליון מספר 18, 1884/15, למרץ 2019, עורכת קרינה פלדמן

לזכר חברנו היקר, אברהם ציקמן ז"ל

לוח אירועי תרבות געש:

22.3 - פורים זוגות
למבוגרים במועדון לחבר
אוורדו את התחפושות!

23.3 - משעה 16:00 הפנינג
פורימי לילדים. תחפושות,
מתנפחים, הופעות, דוכני
מזון

3.4 - מפגש עם ח"כ
אלעזר שטרן ממפלגת
כחול לבן, בשעה 20:30
בפאב

6.4 - טיול משפחות

אירועי פסח - יציאת
מצרים, ערב קריאה
בהגדה, שיר, ריקוד
פרטים בהמשך

פינת הדובדבן / דפנה דור

אני מעניקה את הדובדבן
ליורי וכל צוות הדשא,
שליווה אותנו לאורך הדרך
וברגע הקריטי הראשוני
ידע לפעול במהירות
ובנחישות רבה.

תודה עמוקה מכל הלב

אתר געש, קורם עור וגידים. תוכלו למצוא
שם את כל המידע שמתפרסם מטעם
המוסדות.

אני מזמינה אתכם להיכנס עם הסיסמא
והשם משתמש שלכם לאתר הקיבוץ בלינק
הבא:

[/https://gaash.kibbutz.org.il](https://gaash.kibbutz.org.il)

במידה ומישהו נתקל בבעיה או שאינו יודע
מה הם פרטיו, אתם מוזמנים ליצור עמי קשר
ואנסה לסייע.

בלינק הבא, תוכלו לצפות בעלון ניבים געש,
להגיב לכתבות שמתפרסמות:

[שער ניבים געש](#)

אני מודה לכל הכתבים הנהדרים שכרגיל
עושים את עבודתם נאמנה.

לדב ניימן, סיליה קסטין, עמיר פז, לילך ברק,
לרותם סירוטה, ראובן אוגורק ושבתיאני אבני.

תודה רבה לשושי הר נוי היקרה על ההגה.

מוזמנים לקרוא, להגיב או סתם לפרגן.

קריאה מהנה!

karinafeldman@gmail.com

לפני כחודש, בית געש נפרד מחבר ותיק
ויקר אברהם ציקמן ז"ל. אברהם ממקימי
געש, מותיקי הקיבוץ אשר בלטו
בפועלם, תרם רבות לקיבוצנו. חלקו
הראשון של העלון יהיה מוקדש לזכרו.
נשלח מכאן תנחומים למשפחה, לחווה,
לבנים והנכדים. מסתבר שציקמן נהג
לרשום את זכרונותיו, אני מביאה כאן,
את קורות חייו כפי שהוא כתב אותם.

יהי זכרו ברוך.

אנחנו נמצאים בשבוע חגיגות של חג
הפורים. אוטוטו יתחפשו הילדים
והמבוגרים. הזדמנות טובה, לחזור קצת
לילדות, להיכנס לכמה שעות לדמות
נחשקת ולבלות.

כפי שהצטוונו לשמוח, לשתות ולהנות!

אני יכולה לומר שבני היקר, רפאל מאוד
אוהב להתחפש, כבר רכשנו עבורו 4
תחפושות שונות. עכשיו כל שנותר הוא,
למצוא 4 אירועים מתאימים שיוכל
לחוות את כל הדמויות.

השבוע התחלנו את מנהג משלוח
המנות. רוצה להודות ל- 32 המשפחות
אשר החליטו להשתתף במשלוח המנות.
מתוכן 5 משפחות משכונת צוקי ארסוף,
הזדמנות מצוינת להכיר את השכנים
החדשים שלנו.

אני יכולה לומר שקיבלתי הודעות
נרגשות מטעם השכנים על הפעילות,
שאלו מה להביא וכמה? גילו התעניינות
במשפחות אשר להם הם מביאים את
משלוח המנות.

בעיניי זו פעילות מבורכת בכלל ובטח
לקהילה כמונו. הזדמנות טובה לתת
ולקבל אנרגיה של אהבה טהורה.

אם תחשבו על כך, אנחנו בעצם
מחליפים אנרגיות בעלות כוונות טובות
עם מישהו אחר...

זכרונותיו של אברהם ציקמן / יהי זכרו ברוך

אמא פייגה וציקמן

ובכן, הזיכרונות הכי מוקדמים שלי מגיעים לגיל בין שנתיים לשלוש, ולוקחים אותי לעיירה קוריץ באוקראינה, בה נולדתי בסוכות של 1925.

אני זוכר שטחים ירוקים לפני הבית הגדול, דמותה של סבתא שלי מצד אבא, סוס עץ שניסיתי להאכיל בספל עם שעורה, חתול שרודף בחדר שלי אחרי ציפור, עד שתופס אותה, דבר שזעזע אותי מאוד, וילד בן גילי, שהיה שכן וידיד.

לארגנטינה הגענו אמא ואני בהיותי בן חמש, בעקבות אבי שעלה לפנינו. כאשר הגענו לארגנטינה הזמנים היו קשים, וחיינו בעוני קשה: חדר קטן עם ריהוט דל מאד. את החדר בו גרנו, נאלצנו להחליף מדי פעם כי לא היה מספיק כסף כדי לשלם את שכר הדירה בזמן.

על אף המצוקה לא היה רעב בבית ולא הרגשתי מחסור בספר או בבגד, אבל חיינו בצמצום והיה צריך לספור כל פרוטה, לפעמים לקנות בהקפה במכולת, לרכוש רהיטים משומשים או לקבל הנחות בבית הספר ובתנועה: לכל זה דאגה אמא.

התחלתי לעבוד בערך בגיל 13-12, לאחר שנה אחת בלבד בתיכון. המצב התייצב והחל להשתפר, ומאז גרנו עשר שנים או יותר בחדר גדול מאד, נעים, עם חלונות גדולים, דרכם ראיתי שקיעות נהדרות.

הייתי ב-"השומר הצעיר" בבואנוס-איירס 15 שנה, מגיל 9 עד לעלייה. בגיל צעיר נתקפתי ב"תודעה פוליטית": הייתי כותב על דפים סיסמאות למען המהפכה הפרולטרית, ומצמיד אותם על עצים בתקווה שקריאתם בלבד תספיק כדי להצית בקוראים להט מהפכני.

בשנים מאוחרות יותר הייתי ראש הקן, וככזה אחראי בפני המשטרה. פעם אחת קיבלתי הזמנה ל"פגישה" במה שנקרא "המחלקה המיוחדת לדיכוי הקומוניזם", ולא היה ברור לי שאצא חופשי עם גמר "השיחה". בפעם אחרת זכיתי בביקור של משלחת משטרית בבית, לחרדת ההורים, אבל חומר הקריאה "החתרני" שהיה לי היה תקוע במרתף מתחת לחדר, כניסתו מכוסה בשטיח, ובמזל לא הבחינו בו.

אבא - גרשון ציקמן
היגר ב-1925 לארגנטינה

זכרונותיו של אברהם ציקמן / יהי זכרו ברוך

בימינו לשמואל - אני, אמא, דוד מאיר, אבא

בצוות הייתה איתי חווה שויער. היה במי להתאהב. ובאמת מיד התאהבתי בחווה, מאד חזק, אבל חווה הייתה כבר נשואה. התאפקתי, הצטערתי, שתקתי ונאלצתי להמתין כמה שנים שנראו לי ארוכות מאד עד שחווה נפרדה והייתה חופשית, ואזרתי אומץ להתחיל איתה. לשמחתי הגדולה, בסוף חווה ואני התחתנו.

עבדתי בענייני ביטוח עשרים שנה, ועם גמר העבודה בתחום סגרתי 75 שנה של עבודה בחיי: 15 שנה בארגנטינה, ו-60 שנה בארץ, בין חקלאות, מפעל וביטוחים. צריך לדחוס ב-60 שנה אלה: גם 3 שנים של ריכוז משק, שנתיים בהנהגה העליונה, חודשיים הדרכה בקואופרציה בחו"ל, שלושה חודשים פעילות ביזור, מילואים בצה"ל, כמו כולם, וקצת נסיעות לחו"ל.

בשבת אחת בבוקר ישבנו בבית, חווה ואני, ודיברנו על כל מיני דברים. פתאום, ברגע מסוים שאלתי את עצמי האם אני יכול לראות ברגע הזה את תמצית הציונות שרציתי? חשבתי קצת, ועניתי לי כפי שהרגשתי, כן. זאת הייתה בהחלט הרגשה אישית טובה.

באוגוסט 1949 הפלגנו מבואנוס-איירס: יצחק שרוני ועמליה כהן, פנינה ועזרא רבין, אמי ואני. נסענו באוניה 17 יום עד לגנואה באיטליה, שם התיידדתי מאוד עם שני מלחים קומוניסטים וחלמנו חלומות על עולם טוב יותר שבקרוב יגיע.

בלילה האחרון של הנסיעה התרגשתי מאד. כאשר ראינו מרחוק את חיפה, וגם כאשר דרכנו על אדמת ישראל היינו מלאי תקוות. חיכו לנו אריה פרום ואברהם סלוצקי. ההתרגשות הייתה גדולה, והגענו לעלי-קסם, הכל נראה לנו מעולה. חצי מהזמן עבדתי ובחצי השני טיפלתי באמא. כמה ימים אחרי בואנו ירד בארץ שלג, תופעה יוצאת דופן. זרקנו כדורי שלג ותוך כדי משחק שברתי את האף.

קצת פחות מחודשיים לאחר עלייתנו, בלילה של מסיבת פורים, אמא נפטרה, ונקברה בעלי-קסם.

לאחר זמן מה נשלחתי לעבודת חוץ בעין החורש. זמן קצר לאחר שחזרתי מעבודת החוץ צירפו אותי לצוות העובדים ברפת.

זכרונותיו של אברהם ציקמן / יהי זכרו ברוך

אברהם ציקמן-געש

2.1.2014

לחלק גדול מהמקומות נשארתי קשור, ועם רצון לעבור ולהיות בהם פעם ועוד פעם, כפי שעשיתי.

אבל עד כמה מקומות אלה נשארים שלנו? עד כמה ירושלים נשארה שלי, עד כמה תל-אביב, מלכיה, גבולות או עין החורש? אפילו געש, עד כמה נשארה שלי?

הזמן עובד עלינו, וגם על המקומות. אך לזמן יש גם תכונה אחרת: עם הצטברותו ומה שקורה בחלופתו, נוצרת הרציפות שכה חסרה לנו כאן בארץ, ומחייבת אותנו לחפש את עברנו כאן בארץ ישר בימי התנ"ך. אם כי גם מה שהיה לפני 100 שנה, מתחיל להשתייך לעברנו.

תנו לנו זמן, ויהיה בסדר.

ציקמן.

תנוח על משכבך!

מה תביא לנו השנה האזרחית החדשה? הלוואי שלבנים ולנכדות מה ששואפות להגשים ולראות בעצמם, שלחווה תישמר הבריאות והשכל החרוף, ולכולנו, הלוואי שנתחיל לחיות בדו-קיום של שלום או הסדר שיבטיח יותר שקט והתקדמות. הלוואי! זה נראה כל-כך רחוק!

פתאום, כפי שמזמן לא קרה, תקפו אותי געגועים חזקים מאד, תמימים, לזמנים עברו, לקיבוץ שהיה, אנחנו כפי שהיינו.

בימים אלה צוף התקבלה כחברה בגעש. שלושת הנכדות מגעש חברות בקיבוץ, וזה משמח אותי מאוד. הלוואי ויצליחו לממש את תיקוותיהן בבית.

סוף דבר

לכל אחד מאיתנו יש מקומות שונים בארץ בהם היו לו חוויות מרגשות, שנשארות עמוק בתוכנו, מפוזרות על פני זמנים שונים וקושרים אותנו למקום הזה שקוראים ישראל, או מולדת. בשבילי, לא מעט כאלה, יותר ממה שסיפרתי.

דברי פרידה מציקמן / מאת שבתאי אבני

קשה הפרידה מידיד וחבר לדרך.

קשה הפרידה מציקמן, האיש האהוב והמסור.

שכל חייו הציבוריים היו מוקדשים להקמתו וביצורו של הבית הזה, שכה אהב.

הייתה בהתמסרותו הזאת סוג של נאיביות ומין הטוהר המאפיינים אנשים מסוימים
הבורחים והולכים בדרך של חזון והגשמה.

יש כאלה בכל שלבי ההיסטוריה.

ציקמן היה אחד מהם.

החזון – או החלום - לבנות חברה חדשה, חיים חדשים בער בעצמותיו עוד בימי הילדות
עם כניסתו לשומר הצעיר ונמשך לאורך כל הדרך כאן, במרחבי געש.

לפני מספר שנים קיבלנו את סיפור המשפחה המרתק מימי הילדות בפולין, הנעורים
בארגנטינה וכלה בגרותם בגעש.

התרומה של אדם לחברה: בפעלתנותו, בערנותו לכל דבר המתרחש סביבו, הרצון תרום
את חלקו לנוצר. למתהווה, לבנה על לבנה, נדבך על נדבך. עד הלום כזה היה ציקמן
עבורנו.

כך היה בסיפורי הרומנים שקרא ובצלילי המזיקה שכה אהב.

מימים של זוהר ואמונה לוחטת באו הימים של פיכחון והבנת המציאות המשתנה.

גם בימים כאלה הוא היה איתנו. בעצבות ובכאב.

הולך עוד אחד מראשוני הדור. החיים מתחלפים ואלה החיים וחוקי הטבע.

דור חדש בא במקומנו.

השנים האחרונות לא היו קלות עבור ציקמן. מול הדאגות על העתיד והשמיים
הקודרים, אני בטוח שהוא, ציקמן האמין בעתיד טוב יותר.

לחיה היקרה, הנאמנה והצמודה לכל אורך הדרך ולבנים והנכדות.

תנחומי ביום של כאב.

לציקמן, יהיה זכרך ברוך !!!

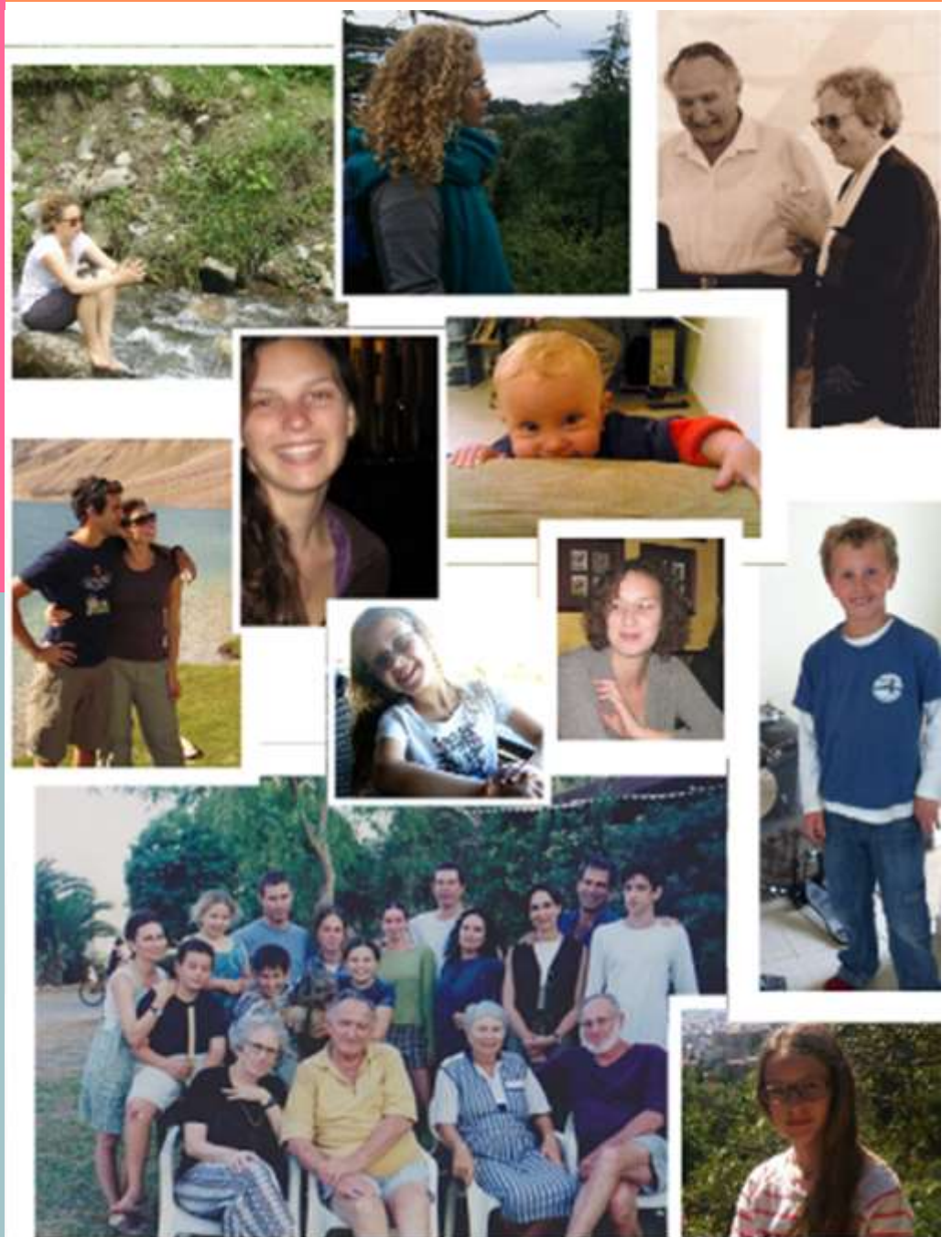
שבתאי אבני

לזכרו של חברנו אברהם ציקמן

לזכרו של חברנו אברהם ציקמן

שאלות של פועל שקורא / מאת ברטולד ברכט

השיר הוקרא ע"י
ישראל פלג בהלוויה
של אברהם ציקמן ז"ל.
יהי זכרו ברוך

שאלות של פועל שקורא / ברטולד ברכט

מי בנה את תבאי על שבעת שעריה?
בספרים כתובים שמות של מלכים.
האם המלכים הם ששקבו את גושי-הסלע?
ובכל שנהרסה פעמים רבות –
מי בנה אותה כל-כך הרבה פעמים? באילו בתים
בלימה המבריקה מזהב גרים הבנאים?
בערב בו סימו את החומה הסינית, לאן הלכו
בוני החומה? רומא הגדולה
מלאה בשערי נאחון. מי הקים אותם? את מי
נאחו הקוסרים? הבזיזוץ המהלל בשירים
היו רק ארמונות לתושביה? אפלו באטלאנטיס האגדית
בלילה בו הים בלע אותם, שאגו
הנטבעים לעבדיהם.

אלקסנדר הצעיר כבש את הודו.
הוא לבדו?

קיסר הכה את הנאליים.

האם לא היה לפחות טבח אתו?
פיליפ מספרד בכה כשצאי אניותיו
אבד. האם איש זילתו לא בכה?

פרידריך השני נאח במלחמת שבע השנים. מי
נאח מלבדו?

בכל דף נאחון.

מי בשל את סעודת המנאחים?

כל עשר שנים אדם גדול.

מי שלם את החשבון?

כל-כך הרבה דיוחי-מעשים.

כל-כך הרבה שאלות

מדינה על חלל/ מאת דב ניימן

לא איש טכני, לא איש מדע אני אבל עוקב כרבים במדינה ובעולם אחר שיגורה של החללית הישראלית "בראשית" אשר מקיפה את כדור הארץ במהירות של למעלה מעשרת אלף קילומטרים לשעה, וכפי שנכתב, צעד גדול למדינה, לטכנולוגיה ולשימוש האנושי בחלל.

שיגור החללית, תוצאה של תרומות של אנשים בעלי אופק, שהמדינה הובילה אותם לפרויקט חשוב לישראל, השראה לעולם, ועצמתה של ישראל בתחום המדע. הרי אנחנו נראים כמדינה שלישית בחברה. עוני, וגם רעב, לא סוד ואני חוזר לא פעם, היום הקשבתי היטב לבעיות הקשות בבית חולים, ניתוחים נדחים, בתי חולים מלאים, עשרות חולים בפרוזדורים, ללא פרטיות, חסרות אהיות, רופאים, אלימות יומית בין החולים לבין המשפחות, וסיפור של נהג אחד, " החללית מקיפה את הארץ, ואני תקוע בפקק אינסופי באילון, גם אני שואל, למה להגיע או לנסות, כשהרכבת אינה מגיעה לתחנה, ולהוביל את הציבור ליעד. הממשלה לא ידעה ושגתה כשלא ידעה לכוון את מיליארדים להשקעה נכונה, לבנות בית חולים, לחזק ולשפר האלו שקיימים ומשרתים שנים את ציבור המדינה, בתקווה שהממשלה הבאה תיראה את המציאות נכונה. מהירח לא רואים את המציאות העגומה על הקרקע ובעיות רבות אחרות .

אביא לכם עוד כמה דוגמאות :

1. השנה העמותה עזרה בשיפוץ ביתם של הורים אשר מצבם הכלכלי לא עמד בהוצאות.
2. הייתה פריצה בביתם של הורים שכולים, למחרת היום העמותה הייתה שם לעזור להם במצוקתם.
3. בהיודע שהורה חלה במחלה קשה העמותה מנסה לבדוק איך ניתן להקל ובמה ניתן לעזור.
4. השנה העמותה העניקה 56 מלגות לאחים השכולים.
5. כרגע העמותה מארגנת קורס החייאה בשלוש ערים שונות על מנת שהורים יהיו מסוגלים להגיש עזרה לזולת בשעת בצורך.

ומה אני עושה בעמותה ?
אני עוזרת באירועים עצמם ובשיחות טלפון להורים אך בעיקר משתדלת להשיג מה שאפשר לעמותה שלי.
אני מרגישה שזה תורם לי הרבה כי טוב עושה טוב. לא תמיד זה קל.
להתקשר למשפחת גולדין ולשאול לשלומם ובמה ניתן לעזור להם זה לא פשוט
אך עצם ההתעניינות בהם ושלא שכחנו אותם במצוקתם, שהם לא לבד זה חשוב מאוד.

לפני חמש שנים צפיתי ביום הזיכרון בראיון בטלוויזיה עם אביבה פלקסר אימא של הטייס ארז פלקסר שנהרג ב 12.3.2013 בהתרסקות מסוק קוברא בשדות קיבוץ רבדים.

יחד עמה הייתה עירית אורן גונדרס מייסדת העמותה "אור למשפחות". לא היססתי הרבה ולמחרת התקשרתי לעירית ושאלתי במה אני יכולה לעזור. מאז אני מתנדבת בעמותה שמטרתה היא להאיר את ימי המשפחות בשמחה ואהבה. עמותה זו היא עמותה פרטית שכולה בנויה על תרומות והתנדבות לטובת הוצאת ההורים השכולים (של חללי צ.ה.ל.) מהבית.

זאת לא משימה פשוטה כי ההורים השכולים איבדו את היקר מכל, אך עירית עושה ימים ולילות על מנת להמציא פעילויות אשר יוציאו את ההורים מהבית ולתת להם סיבה טובה להמשיך ולחוות את חייהם. ואיך היא עושה זאת :

קודם כל בהרבה אהבה. היא כבר פועלת כ 11 שנה ללא כל עזרה ממשלתית, ללא שכר מנכ"ל, ללא משרדים.

ורשימת הפעילויות היא ארוכה משליחת כרטיסים להורים לאירועים ביום נפילת הבן/הבת עד לנסיעת קבוצות לאיטליה/שוויץ להתארח אצל הקהילות היהודיות שם.

העמותה מקיימת מפגשים ופעילויות מכל סוגי הקשת : הופעות, טיולים, מקהלה, ערבי שירה, הרצאות.

ויש כמובן עוד : העמותה עוזרת לכל זוג הורים אשר מעוניין להביא ילד לעולם לאחר האסון בכל התהליך כולל פונדקאות.

אני רוצה לפנות אליכם ולבקש את עזרתכם ובמה אתם יכולים לעזור לי לעזור לאחרים.

1. אני מזמינה אתכם להצטרף לעיגול לטובה. מהיום, אתם והחברים שלכם יכולים לבחור לעגל לטובה והכסף הקטן שלכם יעשה שינוי גדול. כל שעליכם לעשות הוא לתרום אגורות ספורות בכל קניה בכרטיס אשראי ובכך לעשות טוב, להרגיש טוב ולהשפיע. כל הפרטים בקישור

<https://goo.gl/NvUVQX>. אנא שתפו כמה שיותר חברים. אשמח לשלוח לכם את הלינק גם בוואטסאפ.

יתכן מאוד שאתם כבר תורמים בעיגול לטובה אך אם לא אשמח שתצטרפו.

3. מה עוד אני צריכה : אם יש לכם מכרים או קשרים עם חברות שיכולות לתרום כרטיסים להופעות או לכל בילוי אפשרי מחוץ לבית אנא העבירו לי פרטים ואני אפנה אליהם. לדוגמא : משחקים, הרצאות, עיסויים, צימרים ועוד.

4. אם יש לכם מכרים או קשרים עם זמרים, ליצנים, ספרים, מאפרים, רקדנים שיכולים לבוא לעמותה בהתנדבות אנא העבירו אלי פרטים. כל עזרה מכם תחסוך לנו עלויות ונוכל להפנות משאבים להגשמת תוכניות נוספות.

2. אם יש לכם מכרים או קשרים עם חברות שיכולות לתרום תכשיטים, תיקים, כובעים, צעיפים או פריטים שנוכל למכור על מנת לגייס כספים אנא העבירו לפרטים.

אני מודה לכם מראש על כל עזרה ותמיכה בעשייה שלי. אני מנצלת במה זאת להודות לכל האנשים בקיבוץ אשר כבר תרמו לעמותה שלי, אני מעריכה זאת מאוד כי זה לא מובן מאליו. כיף וגאווה גדולה להשתייך לקיבוץ אשר תורם לקהילה הישראלית כולה.

אור למשפחות שכולות/ כתבה שפורסמה באתר "קיבוצניקים עם החברה"

[לינק לכתבה](#)

אור למשפחות השכולות

"אור למשפחות" מעניקה חוויות מעצימות למשפחות שכולות ומזמינה את הקיבוצניקים להתנדב ולתרום

עמותת "אור למשפחות" הוותיקה פועלת משנת 2008 כדי לחזק הורים שאיבדו את ילדיהם במערכות ישראל באמצעות חוויות מקרבות ומעצימות. כיום חברים בעמותה אלפי הורים, ומאות מתנדבים. היא פועלת בכל רחבי הארץ ומציעה למשפחות השכולות אירועי תרבות והופעות, טיולים בחו"ל, מפגשים קבועים בנושאים שונים, תמיכה וייעוץ מקצועיים וגם מעניקה מלגות לאחרים ממשפחות שכולות.

לאחרונה קיבלנו ב"קיבוצניקים עם החברה" פנייה מסיליה קסטין, חברת קיבוץ געש, שמתנדבת בעמותה. "אנו צריכים כרטיסים לכל דבר שיוציאו את ההורים מהבית", מספרת לנו סיליה. "נודה לכל קיבוץ שיש לו אפשרות לתרום פעילויות חוויתיות - סיורים, טיולים, ובילויים למיניהם". ביום נפילת הבן/הבת, מסבירה סיליה, שולחת העמותה להורים מתנה חוויתית, "על מנת שהם יחשבו על עצמם ויצאו מהחושך".

סיליה מוסיפה כי כל פעילויות העמותה הן חינמיות, אך מעניקים בהן מתנות סימליות להורים, ומתקיימת גם מכירה של פריטים שונים על מנת שהם יתרמו במידת האפשר. בעמותה יודו לקיבוצניקים גם על תרומות של פריטים למכירת אלה - תמרים, תכשיטים, צעפים, תיקים וכו' - שהרווחים ממכירתם מסייעים לפעילות העמותה.

משולחן מנהל קהילה/ מאת ראובן אוגורק

ראובן אוגורק-מנהל קהילה-קיבוץ געש- דואר געש, 60951 - טלפון 050-2023595

פקס: 09-529472

m.kehila@gaash.com

הפעם ארצה לספר לכם על גוף חדש שהקמנו לפני כשבועיים הקרוי הנהלת הקהילה. אני יודע שלפני כמה שנים הגוף הזה היה קיים בגעש אך משום מה החליטו לוותר עליו. לפי דעתי היינו חייבים להקים אותו מחדש כדי למלא את הפונקציות שעליהם אספר לכם בהמשך. הנהלת הקהילה אמורה להיות גוף תפעולי המטפל בעניינים השוטפים של הקהילה ומיישם את המדיניות שמובילה המזכירות ואסיפת הקיבוץ. הנהלת הקהילה חייבת להיות גוף מנהלתי שרואה בקהילת געש מערכת אחת בה מתקיימים ביחד תחומים וענפים רבים המקיימים ביניהם יחסי גומלין, ושביניהם מתקיימים ממשקים רבים. בין תפקידיה הרבים ניתן לומר שהמרכזי יהיה ביצוע מעקב, פיקוח ובקרה על התוכניות השנתיות בתחומי החיים הקהילתיים. לרבות: תשתיות, דור, חינוך, בריאות, רווחה, תרבות, סיעוד, נוי וכד'. מדי שנה, יהיה על הנהלת הקהילה לגבש הצעה ותכנית ולהעביר אותן לאישור המזכירות ולאסיפת קיבוץ. על הנהלת הקהילה תהיה מוטלת האחריות לבנות יעדים ומטרות שנתיים המקדמים תהליכים קהילתיים ולטפל בנושאי פרט בתחומים הנ"ל, (אם מדובר בנושא עקרוני מעבירים למזכירות) ולנסות לטפל בסכסוכי שכנים בתחומים שנוצרו (אם לא יתאפשר, אז להעביר לגופים אחרים). לבצע מעקב על ביצוע החלטות ועד

ההנהלה של הקיבוץ ושיחת הקיבוץ בכל נושאי הקהילה שעליהם התחומים והענפים השונים אחראים. תפקידים נוספים של הנהלת הקהילה יהיו: אחריות על שימור פני המחנה וקיום דיונים והחלטות על נושאים ותחומים שוטפים המתקיימים בקהילה. בנוסף, יהיה עלינו לספק לחברים מערך של שירותים, תוך שאיפה מתמדת להתעלות ולשפר את איכותו של אותו מערך. בתחום השירותים שאיפה לבנות אמנת שירות לחבר שבה יפורטו מגוון השירותים שאנו מספקים לחברים עם הסברים מפורטים על שעות הפעילות, שעות קבלה לחברים, מהן העלויות והמחירים של הענף או התחום ועוד דברים נוספים. על הנהלת הקהילה תוטל המשימה שמעבר לבניית האמנה, לפרסם את האמנה בין ציבור החברים, לקיים דיונים על טיבה, ולבסוף להפעילה. הנהלת הקהילה תתכנס בהתאם לצורך אך לפחות פעם בשבועיים ותהיה כפופה ישירות למזכירות הקיבוץ. הנהלת הקהילה תכלול שישה חברי קהילה ממלאי תפקידי ניהול בתחומי ו/או ענפי הקהילה. נציג ציבור אחד ומנהל/ת הקהילה (סה"כ 8 איש ואישה): 1- מנהל תשתיות, 2- רכז ועדת בריאות, 3 – רכז ועדת רווחה, 4 - יו"ר מנהלת חינוך, 5 - מנהל הכולבו, 6- רכזות ועדת תרבות, 6 – ריכוז ועדת צעירים (אם תקום וועדה). מנהל הקהילה ונציג הציבור בהנהלת הקהילה ייבחרו לתקופת כהונה של שלוש שנים ע"י המזכירות. אני יכול ספר לכם שכבר קיימנו שתי ישיבות עבודה שהיו ממש מעניינות וענייניות. זה הכל בינתיים שיהיה לכם שבוע טוב.

פשתנית ריסנית/ מאת עמיר פז

פשתנית ריסנית היא צמח חד שנתי קטן ממשפחת הלועניתיים, שפרחיה קטנים ואדמדמים. פשתנית ריסנית היא מין בסכנת הכחדה, שגדלה באתר אחד בלבד בשרון (יער אילנות מזרח), במספר אתרים בגולן, ובאתר אחד למרגלות החרמון. לפני כשנה קיבלתי שתיל אחד של המין, והוא נשתל בגן המקלט המקומי שלנו, ופרח. כאן המקום לציין שמינים רב שנתיים לרוב אינם זקוקים לתחזוקה שוטפת, היות שהם מתחדשים בדרך כלל עם בוא עונת הגשמים מתוך איבר האגירה התת קרקעי שלהם – דוגמא טובה היא איריס הארגמן מרהיב העין שמהנה אותנו מדי שנה בפרחיו המרהיבים. חלק לא קטן מהמינים החד שנתיים שבסכנת הכחדה אינם מצטיינים בריבוי עצמי, וזרעיהם לא תמיד נובטים עצמאית. בחלק מגני המקלט זורעים אותם מחדש כל שנה בעציצים. בענין הפשתנית החלטתי לקחת סיכון, ונתתי לה לפזר את זרעיה באיזור מצומצם ותחום היטב. לשמחתי הרבה, נוכחתי לדעת אתמול (5.3.19) שהפשתנית נבטה היטב ואף פורחת. בשנה הבאה אשתדל להרבותה כך שיהיו ממנה יותר שתילים. כרגיל, מצורף קישור לדף המין באתר המינים בסכנת הכחדה ברשת.

[/https://redlist.parks.org.il/taxa/Linaria%20pelisseriana](https://redlist.parks.org.il/taxa/Linaria%20pelisseriana)

כתבה שנכתבה ע"י
עמיר פז ופורסמה
באתר כלנית- כתב עת
לצמחי ישראל.
לינק לכתבה:

http://www.kalanit.org.il/sharom_refuge_garden/#more-18349

עמיר פז, מומחה לגידול צמחי בר - amirpaz66@gmail.com

גן המקלט השרוני הוא אתר טבע בגן הלאומי של חוף השרון ליד קיבוץ געש (מחלף שפיים) בו גדלים צמחים אופייניים של אזור השרון הנמצאים בסכנת הכחדה. זהו מיזם פרטי התנדבותי של איש אחד אשר כמוהו ישנם עוד שניים בישראל (בכפר יהושע ובנתיב הל"ה) ונקווה שרבים ילכו בעקבותיהם בגליליות נוספות של ארצנו. הגן בנוי על אדמת חמרא אדמדמה אשר תכונותיה המיוחדות יצרו את הבסיס לאבולוציה של רבים מהצמחים האנדמים וה"אדומים" של מישור החוף. ביקור בגן ניתן לתאם עם עמיר פז, 053-2801822.

מבוא

גן מקלט הוא מקום תחום בתוך שמורת טבע או גן לאומי אליו מועתקים ומגודלים בתנאים מבוקרים צמחים בסכנת הכחדה שהוגדרו מינים "אדומים". לרשות הטבע והגנים ישנם מספר גני מקלט כמו למשל בציפור שמויעד לצמחים האדומים של הגליל התחתון. בעין אפק שמויעד לצמחים האדומים של עמק הנעמן. בנוי סמואל המיועד לצמחים של הרי ירושלים, בשמורת החולה המיועד לצמחיית עמק החולה, ועוד. פירוט מלא לגבי גני המקלט ניתן למצוא באתר המינים בסכנת הכחדה של הרט"ג (2019).

שימוש במיכלים כדי למנוע אכילת שורשים, גן המקלט השרוני בחורף 2018, צילם עמיר פז ©
להגדלה - לחצו על התמונות

גלילת השרון הוא האזור המאויס ביותר בישראל על המגוון הביולוגי בכלל ועל הצמחייה המיוחדת לו בפרט (פולק ושמידע 1984). האיום על השרון הוא כפול: הולכות ונעלמות בו שלוליות החורף העונתיות- מה שמאיץ את הכחדת המינים הטבולים והגדתיים, נחלי החוף רובם מזוהמים או מיובשים, הביצות של מישור החוף נוקזו ורובן נעלמו, העיור הנמרץ הכובש יותר ויותר שטחים שבעבר איכלסו מינים נדירים יבשתיים וחקלאות מודרנית חיסלה את צמחי הקרקעות העמוקות. חשוב לציין, על פי הספר האדום של צמחי ישראל, כי 118 מינים בסכנת הכחדה גדלו בעבר בשרון (מפורטים בטבלאות שבסוף המאמר), שהם קרוב לרבע מכלל מספר המינים שבסכנת הכחדה (אלון וחב. 1981, שמידע וחבריו 2011). לא פחות משליש מהצמחים האנדמים לישראל גדלים במישור החוף ובמיוחד בשרון (שמידע 1982). מספר מינים נעלמו ונכחדו מהשרון, כולל כמה שגדלו בישראל רק בשרון, כמו למשל: כרית גומאי, וגומא רחב-עלים. הרעיון המקורי להקמת גן מקלט שרוני הועלה לראשונה ע"י אורי פרגמן-ספיר, המנהל המדעי של הגן הבוטני גבעת רם בירושלים, וממנו הועבר לגופי הרישוי וההיתרים ברט"ג. במקביל הגיש המחבר בקשה לרט"ג להיתר לגן בוטני, ואך טבעי היה ששני אלו יאוחדו למיזם אחד.

כתבה שנכתבה ע"י
עמיר פז ופורסמה
באתר כלנית- כתב עת
לצמחי ישראל.
לינק לכתבה:

http://www.kalanit.org.il/sharom_refuge_garden/#more-18349

תיאור גן המקלט השרוני

הגן הוקם בתחומי הגן הלאומי חוף השרון על ידי רוני יערי, עירית פז, והמחבר בחלקה שבעבר הועתקו אליה צמחי כלנית מצויה בשנת 2002 ממיזם הבניה של שכונת צוקי ארסוף. החלקה נמצאת ממערב לקיבוץ געש ומשתרעת על כחמישה דונם. בחלקה נשתלו זה מכבר מספר רב של צמחי איריס הארגמן, אשר קני השורש שלהם נמסרו ע"י רט"ג למיזם הכלניות. החלקה היתה משובשת קשות בעשבייה חד ורב שנתי, ובשלב ראשון נאלצנו לנקוט בהדברה כימית כדי לנקות את החלקה. כיום עברנו לכיסוח מכני ליד הצמחים כדי להיפטר מהעשבייה המיותרת. בתחילה ניסינו לשתול את הצמחים באדמה, אך לצערנו צמחים אלה נפגעו קשות על ידי דורבנים ותנים אשר חפרו והשמידו צמחים יקרי ערך. לאור זאת נאלצנו לעבור לגידול צמחים במיכלים שונים שהוכיחו עצמם כמיגנים טובים ואפשרו לצמחים לשגשג בבטחה. הכוונה המקורית היתה לגדל את הצמחים במשטר משקעים טבעי, אולם כמה מהם נזקקים להשקיה כדי לעבור את הקיץ, ולכן פרסנו רשת השקיה עבורם. בצמוד לגן הוקם מבנה מנבטה, ובו אנו מרבים את המינים הנדירים לצרכי הגן, ואף מגדלים שתילים לרט"ג לצורך השבה לטבע. השנה נמסרו כבר כ-200 שתילים לרט"ג, ועוד כ-150 ימסרו להם לפי העדפתם. בחלקה המקורית גדלו באופן טבעי צמחי **מצילות החוף, מצילות מצויצות, בת חול א", אהל הגבישים, תורמוס א", ושום גבוה**. הקפדנו שלא לפגוע בהם, ובמקרה הצורך העתקנו וריזנו אותם יחדיו. במרוצת השנתיים האחרונות נשתלו ונזרעו בגן מינים רבים שסופקו מהגנים הבוטניים של הר הצופים, גבעת רם, הטכניון, ת"א, כפר יהושע, ונתיב הל"ה, יבואו כולם על הברכה, וכמובן צמחים שאיננו במנבטה בגן. כיום מונה הגן כ-80 מיני צמחים בסכנת הכחדה, שחלקם נכחד מהשרון. הצמחים שהתקשינו בריבויים הם: **לשישית מקומטת, ערבז החוף, שמשונית הטיפין, שרוכנית א", פשתנית ריסנית, ומחרחת קשתית**. אנו רואים חשיבות גדולה בהשבת כל המינים האופייניים לשרון הנמצאים בסכנת הכחדה גם אלה בחיים כיום באתרים אחרים בישראל בהם שרדו. בכוונתנו לנסות ולמצוא את שארית המינים ה"שרוניים" שחסרים לנו, אלה מפורטים בטבלא בסוף המאמר.

גן המקלט השרוני, במזרע על תשתית חמרא - קרקע קלציפובית ותצורה גיאולוגית המיוחדת לשרון ולמישור החוף, צילם עמיר פז ©
להגדלה - לחצו על התמונות

על פי הנתונים שמספדו מתוך שני כרכי "הספר האדום - צמחים בסכנת הכחדה בישראל" עולים הנתונים הבאים: בשרון גדלים כיום שני מיני צמחים אנדמיים המצומצמים בתפוצתם בעולם רק לחבל ארץ זה: **חומעת האוירון וקחון קצר-פירות**, בשרון גדלים תשעה מינים אדומים האנדמיים לישראל, וכשבעים ותשעה מינים אדומים נוספים. הימצאותה של **רופיית הים** בשרון עדיין איננה ודאית. כמו כן נכחדו מהשרון כעשרים מינים ששרדו באחת הגלילות בישראל מחוץ לשרון. בסך הכל גדלים כיום בגן המקלט השרוני 80 מיני צמחים "אדומים" לישראל מתוך 91 מיני הצמחים האדומים אשר נמצאים בשרון על פי הספר האדום של צמחי ישראל. פירוט רשימות המינים

ברכות לרותם סירוטה/ מאת קרינה פלדמן

" ההגעה לקורס מתבצעת בשתי דרכים עיקריות: או דרך יום סיירות, או דרך גדנ"ע חובלים. המשותף לשתי הדרכים הללו הוא שצריך לעבור יום מיונים בביתן חיל הים. היום כולל מבחנים במתמטיקה, פיזיקה, מבחני אישיות, מבחן מושגים ימיים וכו'. חשוב להגיד כי אין צורך בידע מוקדם על הים, אם כי רקע ימי עוזר מאוד. לאחר שעוברים את המיונים מקבלים זימון לגיבוש. הגיבוש הוא בן 4 ימים שכולל הרבה מבחנים בכתב על חומר שמקבלים בגיבוש, הרבה מבחני פיקוד בקבוצות, דינמיקות קבוצתיות, יום ים, מסעות זחילות, הרצאות והפגנת יכולת עמידה מול קבוצה וסמכות. התכונות שלדעתי הוא החשובות ביותר לשלב המיון הן נחישות, ביטחון עצמי גבוה, משימתיות כריזמה ומשמעת."

ברכות לרותם סירוטה שסיים בהצלחה רבה את קורס החובלים. הזדמנות מצוינת לשאול אותו כמה שאלות, לפני שיהיה מאוד עסוק.

רותם, ראשית ריסקט! כל הכבוד על הסיום. מתארת לעצמי שזה מסלול קשה ביותר ותנאי הקבלה אליו לא קלים. משמח מאוד לדעת שבן קיבוץ געש עמד בכך! הצלחה רבה בהמשך הדרך.

ספר לנו מה צריך בשביל להגיע לקורס חובלים? כלומר אלו תכונות אופי, כושר, ידע כללי, מה בעצם נדרש מהנבחנים? (מידע נפלא לחבר'ה הצעירים שנמצאים לפני הגיוס)

מה אורכו של המסלול וספר כיצד חווית אותו ברמה האישית, קבוצתית, פיקודית?

" הקורס, שנפתחים לו שני מחזורים בשנה, אורך כשנתיים וחצי שבמהלכם עוברים הכשרה מקצועית על פי המגמות - שייט, מכונה, אלקטרוניקה. ההכשרה מתבצעת על פי שלבים, כאשר באמצע התהליך נפגשים כולם יחד ל-9 חודשים באוניברסיטת חיפה ללימודי תואר ראשון במדעי המדינה ואסטרטגיה ימית. הקורס הוא חברתי מאוד, קורס שלא ניתן לעבור לבד. כל הזמן נמצאים בעבודה עם אנשים, חיילים, מפקדים, חברים למחזור. הוא מלמד מאוד כיצד לעבוד בצוות וכיצד לנהל צוות, איך להניע אנשים ואיך להוביל קבוצה לעבר הצלחה. הקורס לימד אותי מאוד על עצמי, וחיזק מאוד את היכולת שלי לעבוד בצוות."

לאחר סיום הקורס, לאיזה תפקיד את המיועד? ספר קצת על העבודה? הדרישות והצוות.

" לאחר סיום הקורס אני אשובץ בספינת טילים בשם אח"י אילת, בתפקיד סגן קצין נשק ובתור קצין משמרת גשר. תפקידים אלה הם בעלי אחריות רבה על אנשים ועל מערכות מורכבות, בין אם בניווט הספינה ובין אם במערכות התקיפה השונות של הספינה. תחתיי יהיו כ-13 לוחמים שאני דואג לרמתם המקצועית כדי שתביא את הספינה והצוות לרמה הגבוהה ביותר. התפקיד כולל פעילויות מבצעיות רבות, רובן כמובן חשאיות, אך הן מעניינות מאוד, ובעיקר תורמות תרומה אדירה לביטחון הימים ולביטחונה הלאומי של מדינת ישראל."

בהצלחה רבה לך ותשמור עלינו ובעיקר על עצמך!

שלמה אביו בן 80 / מאת שבתאי אבני

* בקטעים מוזיקלים תרם סלומי צרפתי:

מנגינה מהשיר **oblivion** וגם השיר ממקור ונצ'אולני **Moliendo café** - אחד השירים היפים של המוזיקה של איזור הקאריביים.

מדברי המברכים אנו שמענו על המאפיינים של שירתו של שלמה, דברי חוכמה רבים והערכה :

- הסיגנון הייחודי בשירתו של שלמה, המשפיע לא במעט על כותבי שירה בימנו.
- שירה, שהיא למעשה סיפור חייו של המספר, שלמה, על עלייתו לארץ מסמרנה (טורקיה), על ילד המעברה, על ילדות מיוסרת, סיפור של כל כך רבים באותם הימים.

ביום חמישי ב- 28.02.2018 התקיים בפאב של געש מפגש של מוזמנים: יידידים, מכרים. ואוהבי שירה, מהחוג "שיר ושיח" וכמה חברי געש, לציון יום מהולדתו ה-80 של שלמה אביו. הסופר, המשורר, איש השפות וגם השקתו של ספר שיריו החדש: "אבק כוכבים, אדם" הפעם בשפה העברית.

קבוצה מכובדת של אנשי רוח הציגו את דרכו ושירתו של שלמה: * הנחה את הערב פרופ' אבי אלקיים מאוניב' בר אילן, * ברכות וקריאת שירי שלמה: פרופ' מאיר בר אשר, אוניב' העברית ירושלים * ד"ר שועי רו, אוניב' בן גורין בנגב * גב' דליה קליין, אומנית.

• שירים על האהבות, אכזבות, געגועים, שירה של ארוטיקה וכאב.

• שמענו מפי הדוברים השונים, על שלמה.

מספר שירים שלמה: **"A Quien le Toco el Fuego"** בתרגומן: "במי נגע האש"

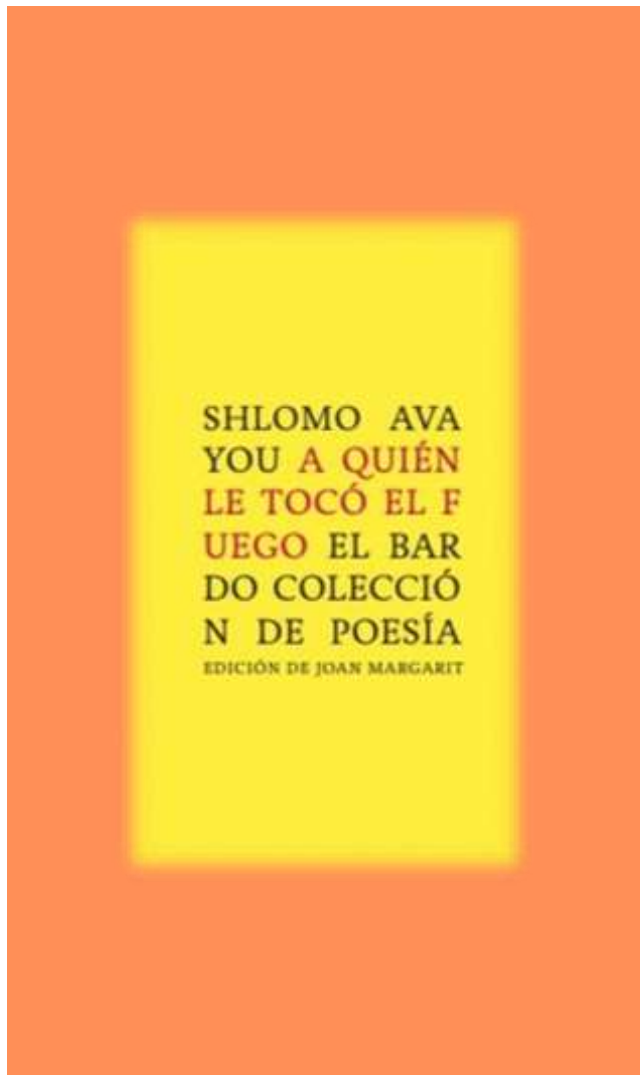
שיצא לאור בשנת 2012 עם השירים בשפה הספרדית - שמאוד ריגש אותי -

אני מצטט המשפטים הבאים: "גם העולם היהודי-ספרדי וגם הטורקי- העות'מאני שהיו העולמות של היהדות היסטורית שבתוכה נולדתי וגם כן הלדינו (הספרדית) ושהייתה שפת האם שלי, חדלו להתקיים....."

ואולי זאת אחת הסיבות שבנוסף לשירתו בעברית מחפש כיום שלמה את עולמו בספרדית החדשה המודרנית ובשפות אחרות בהן בולטים כישוריו.

ערב מהנה ומרגש עם אחד הנסיכים של אותה תרבות יהודית-ספרדית המפוארת והמקסימה, של הרמב"ם, איבן גבירול, יהודה הלוי ועוד, שהייתה אז מרכז היצירה של העם היהודית ושאיננה עוד.....

בדברי סיכום הודה שלמה במילים נרגשות לבאי הערב.

הטירה שבגן ליטווינסקי/ מאת לילך ברק

בשנת 1880, לאחר שהתאלמן, חיסל ליטווינסקי האב את עסקיו ועלה לארץ-ישראל. עם עלייתו השתקע ביפו, עסק במסחר בקרקעות ונשא לאשה את שרה בילה (בלינדה) פינקלשטיין לזוג נולדו שלושה בנים: **מוריס, אמיל וריימונד**.

יעקב האב היה המבוגר ביותר מבין מייסדי תל אביב, ואחד מחמשת המתיישבים הראשונים שבנו בה את ביתם. בזמן מלחמת העולם הראשונה לאחר שנפטר האב נאלצה המשפחה, יחד עם כל תושבי תל אביב לנטוש את ת"א בפקודת גירוש שהוציא השלטון העות'מאני. ריימונד, הצעיר מבין האחים, נשאר תחילה עם האם בת"א ואח"כ עבר לפריז. שאר המשפחה עברה להתגורר בקהיר שבמצרים שם ביססו את עסקיהם במסחר והיו לספקים מרכזיים של הצבא הבריטי. כשנסתיימה המלחמה שבו לת"א.

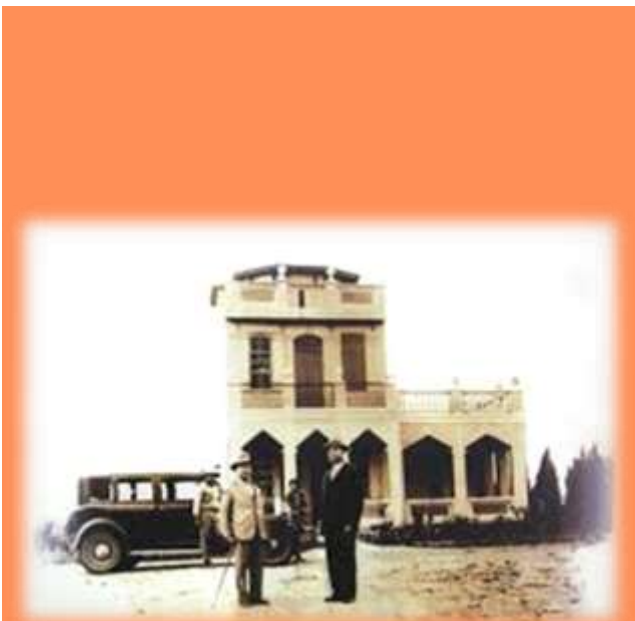
לא מזמן ביקש ממני בני, תום, שאערוך לו סיור בטירה בגעש ואספר לו על ההיסטוריה שלה. הופתעתי! הרי ידוע שסנדלריות הולכות יחפות, ובטח שבקיבוץ, אבל לפני שיתחרט ערכנו את הסיור (אסורה הכניסה, אני יודעת... סליחה דני) והפלגתי בסיפורים. לרבים מכם הסיפור מוכר וידוע ואף יוכלו להוסיף ולחדד. ולמי שקצת שכח, או שלא הכיר, הנה סיפורה המרתק של הטירה שלנו: **יעקב אלחנן ליטווינסקי** נולד בעיר אודסה שבאוקראינה בשנת 1852 לאביו משה הלוי. בנעוריו קיבל חינוך יהודי מסורתי וחינוך כללי ועסק במסחר בעצים, כשבגר והגיע לפרקו, נישא באודסה שם נולדה בתו הבכורה בלה, והיה מראשוני המצטרפים לאגודת 'חובבי ציון' בעירו.

מוריס נתמנה למנהל החשבונות הראשי של **בנק אנגלו-פלשתינה** ביפו וייסד בנק בעצמו, אמיל המשיך במסחר בקרקעות. בסוף שנות ה-20 רכשו במשותף שלושת האחים שטח של 1,700 דונם בר"ג (היום בית חולים תל השומר וקרית קריניצי) בשאיפה להקים עיר גנים. את תכנון עיר הגנים מסרו לידי האדריכל הנוודע ריכרד קאופמן. הונם של האחים הלך וגדל, הם היו בעלי הזיכיון של חברת הדלק 'של' (לימים 'פז') ורכשו קרקעות רבות ברחבי הארץ, ביניהן חלק מאדמות הטמפלרים בשרונה שם נטעו פרדסים, התפוח (זהב) הלוהט של התקופה.

בשנת 1928 רכשו האחים בנוסף כ-600 דונם מאדמות הכפר הערבי איבליקיה בשרון (בין געש לשפיים) במטרה להקים במקום אתר מגורים ונפש ליהודייה העשירים של ארצות הברית וגרמניה וכמובן, גם פרדסים. את עבודות הפיתוח לקראת נטיעת הפרדס מסרו לערביי הסביבה מה שקומם עליהם את 'מועצת פועלי הרצליה' בזעקה רמה בדרישה לעבודה עברית. ליטווינסקי הבטיחו שיעשו כן אולם לא עמדו בהבטחותיהם - שכרו של הפועל היומי הערבי היה נמוך יותר משמעותית. אבל הלחץ עשה את שלו והאחים ליטווינסקי ניאותו להעסיק בפרדסם, לצד תשעים פועליהם הערביים כעשרה פועלים יהודים.¹

ביולי 1931 אירע מקרה רצח כפול שטלטל את הישוב. יוחנן שטאל וסליה זוהר, יצאו לטיול רגלי בן יומיים שתוכנן לאורך החוף מגימנסיה הרצליה בת"א לכיוון הרצליה ג'. אולם, לא הגיעו ליעדם. כשהמשטרה הבריטית לא הצליחה לפענח את נסיבות היעלמותם נרתם אברהם דרויאן ("אבו יצחק" בפי הערבים), בעברו שומר צעיר וידוע מכפר-סבא ויד ימינו של אברהם שפירא (לימים מזכיר ארגון השומרים) לסייע.

1932 האחים ליטווינסקי בכניסה לבית

הטירה שבגן ליטווינסקי/ מאת לילך ברק

משכך, נבנה כמבצר מבודד בעל שלוש קומות: בקומה הקרקע חדר האוכל, המטבח והשירותים, בקומה השנייה חדרי המגורים ובקומת הגג עמדת תצפית ושמירה. ליד הטירה נבנו שני מבנים וקיר משותף ביניהם. באחד היו שתי בארות שהופעלו במנועי דיזל (כך שהיו לטירה גם מים זורמים וחשמל) והמבנה השני שימש כמבנה מגורים לפועלים. כ- 200 מ' מזרחית לטירה נבנה בית האריזה של הפרדס (כיום בבעלות 'צומת ספרים'). שנות השלושים היו שנים סוערות למדינה וגם בטירה היפהפיה. האח ריימונד הרווק המתהולל שב מצרפת וקבע את מקום מושבו בטירה שהפכה לבית תענוגות למפגשים עם נשים, נשפים וארוחות בעוד המשפחה הגיעה בסופי שבוע ובחגים.

כשהגיע לאיזור נפנה לביתו של עלי קאסם עבד אל קאדר² [אחוזת הקיץ של משפחת עבד אל קאדר מטייבה נמצאה במרחק כ- 2.5 ק"מ דרומית-מזרחית לפרדסים של האחים ליטווינסקי] לקבל מידע ומשם דרך פרדס ליטווינסקי ירד לחוף הים בחיפוש אחר רמזים. מי שהצליח בסופו של דבר להביא לפענוח הפרשה היה עלי קאסם. בתחילת שנות ה-30 משנסתיימו פעולות נטיעת הפרדס הכריזו האחים בעיתון כי בפרדסם מתקיימת עבודה עברית בלבד. או אז הסתיימה גם בנייתה של הטירה (במודל דומה לביתם שברח' אחד העם בתל אביב) אשר שימשה כמעון הקיץ של המשפחה. הבית היה מבודד כמעט לחלוטין וחשוף להתנכלויות.³

בשנת 1935 עלו על הקרקע קיבוץ שפיים, משפחת מנהיים לארסוף קדם, ובפרדס ליטווינסקי הועסקו כבר 200 פועלים. הגם שרובם ככולם היו ערביים היה נראה כי האזור השומם מתחיל לשקוק בפעילות. האופוריה לא נמשכה זמן רב, כשהחלו המאורעות ב- 1936 הפך האזור למסוכן. ריימונד עזב את הטירה וחזר לצרפת ושם המשיך לנהל חיי הוללות בעוד אחיו ממשיכים לממן אותו מתוקף היותו שותף עסקי. אל הטירה נכנסו להתגורר מנהלי העבודה של הפועלים הערבים בניסיון להמשיך ולהחזיק ולטפח את הפרדס גם כשירות ופצצות הושלכו אל הטירה וממנה, שכן ממעונו של עלי קאסם ניהל אחיו חוסיין תעמולה לאומנית בקרב ערביי השרון לפרוע ביהודים.

בשפיים, הקיבוץ השכן, אשר סבל מהתקפות הערבים הטילו את האשם באחים ליטווינסקי בהעלמת עין מפועליהם שהיו לטענתם שותפים למאורעות הדמים. האחים לא נשארו חייבים והאשימו את שפיים בהטיית זרם המים מהוואדי הסמוך לתוך פרדסם ובכך כמעט גרמו להשמדתו. בשל המאורעות והסכסוך עם השכנים שהותה של המשפחה בטירה הלכה ונתמעטה עד שפסקה כליל. כשהחלו עולים בלתי לגאליים לפקוד את חופה של שפיים הם מצאו בטירה מקום מסתור והיא שימשה גם כמוקד התארגנות ליחידות הפלמ"ח.

מששכחו המהומות המשיכו האחים בהעסקת פועלים ערביים במקום ושוב הקימו עליהם את זעם העיתונות:

"האחים ליטווינסקי אינם מצטיינים לא כמעבידים ולא כבנים טובים ליישוב העברי ולתנועת השחרור העברית. הם ידועים כאנשים שאין ידם פתוחה לתשלום שכר טוב לעובד, אין שער

¹ דבר, יום רביעי, אוגוסט 29, 1928.

² עלי קאסם הועסק ע"י קק"ל ברכישות אדמות עבורה ובהמשך פעל גם עבור 'ההגנה'.

³ שפיים, הקיבוץ הראשון בחוף השרון, עלו על הקרקע רק ב- 1935 וגם אדמות 'ארסוף קדם' דרומית מזרחית לשפיים נרכשו באותה השנה בידי משפ' מנהיים.

הטירה שבגן ליטווינסקי/ מאת לילך ברק

ב-1939 עם פרוץ מלחמת העולם השנייה שב האח ריימונד מצרפת והטיח ביקורת קשה באחיו על אופן ניהול עסקי המשפחה (בארץ היה מיתון כבד ועסקי הפרדסנות בשפל). בעת שהקרע במשפחה הולך ומתרחב עמדו האחים לפטר את הפועלים והפועלות משפיים בשל דרישתם של אלו לקבל שכר יומי לעבודתם ואילו האחים התעקשו על תשלום שכר בקבלנות כמקובל בענף. למעשה היה זה ביטוייה של מלחמת החורמה שהתנהלה בין הרוויזיוניסטים לבין ההסתדרות על אספקת מקומות עבודה לפועליהם. בשפיים נזעקו להגנת ההסתדרות והעמידו משמרות מחאה אל מול שער הכניסה לטירה וסירבו לאפשר לפועלי בית"ר לעשות את עבודתם.⁵

המשק שלהם פתוח לפועל העברי ואין ליבם פתוח לתרום למפעל לאומי או ציבורי ואף ימי המאורעות לא השפיעו עליהם".⁴

שנה לאחר מכן דווח בעיתונות כי בפרדס עובדים 200 פועלים שכולם יהודים. האחים התפייסו עם חברי שפיים והעסיקו פועלים ופועלות מהקיבוץ בקטיף ובאריזה. גם מרישפון הסמוכה, שזה אך עלתה על הקרקע נשכרו פועלים לעבודה וחיזוק נוסף הגיע מהסכם עבודה שחתמו האחים עם 'הסתדרות הפועלים הלאומית' (פועלי בית"ר הרוויזיוניסטים). זרם הפועלים העבריים סביב הטירה ופרדסיה החזירו לישובים הצעירים בסביבתה את תחושת הביטחון. השקט והשלווה (היחסיים) נמשכו כשלוש שנים.

משלא נמצא פתרון התערב 'המרכז החקלאי' בסכסוך ומסר את הבוררות בעניין לוועד הלאומי. רוטנברג, אשר ישב בראשו, פסק כי העבודה במקום תמסר אך ורק ל'הסתדרות העובדים הכללית' והאחים נאלצו להתקפל. ולשלם יותר.

בשנת 1940 כבר לא ניתן היה לאחות את הקרע במשפחה והאחים החליטו על פירוק השותפות. ההתדיינות המשפטית בעניין נמשכה 17 (!) שנים במהלכן נפטר מוריס (1951) והשאיר את כל רכושו לבנו התימהוני והמבולבל רוז'ה (שלימים יקבל את הבית המפואר בת"א בו התגורר עירי עם חתוליו. ומשנפטר הוריש עשרה מיליון לירות ל'צער בעלי חיים'. יורשיו האחרים זכו לקבל לירה אחת טבין ותקילין אשר חולקה שווה בשווה). האח ריימונד אשר נפטר בשנת 1954 הורה בצוואתו את כל רכושו (שנאמד גם הוא במיליונים) לאוניברסיטה העברית בירושלים. (בניין 'הסנאט' על הר הצופים קרוי על שמו). בשנת 1962 נפטר גם האח אמיל. אלמנתו, שירשה את גן ליטווינסקי והטירה, החליטה למכור אותם בשנת 1969 למשפחת אלקניאן עתירת הממון מפרס. אלקניאן התכוונו לבנות במקום קאונטרי-קלאב עם בתי מלון אולם, הניסיונות להסב את ייעוד הקרקע מחקלאית לתירות נופש ופנאי לא צלחו.

הטירה והפרדס עמדו בשימונם כעשר שנים. ההזנחה נתנה אותותיה על הטירה המפוארת. קיבוץ געש אשר עלה על הקרקע ב-1951 לטש אליה את עיניו כעתודות קרקע של הקיבוץ. החיזורים אחר עורך דינו של אלקניאן נמשכו מספר שנים עד שלבסוף, חודשים ספורים לפני המהפכה האיראנית (סוף 1978) התרצתה המשפחה והשטח נמכר לקיבוץ געש.

1982 בזמן מלחמת לבנון. צילום: דני וסרלאוף

⁴ דבר, יום ראשון, 04 אוקטובר, 1936.
⁵ דבר, יום רביעי, ינואר 17, 1940.

הטירה שבגן ליטווינסקי/ מאת לילך ברק

יופייה של הטירה הועם עם השנים ומצבה התחזקתה הפך לסיכון של ממש עד שנאלצה מח' ההנדסה של המועצה להוציא בשנת 1985 התראה לפני הריסה. הניסיון מצד קיבוץ געש לגייס את הכספים הרבים שנדרשו לשימורה בסיוע 'המועצה לשימור אתרים' לא צלח. כפתרון פעלו בגעש לשינוי יעוד המבנה כך שניתן יהיה להפוך את הטירה לעסק כלכלי ומהכנסות ממנו להשקיע בשיפוצה. בטיירה החלו לפעול אולם אירועים ומסעדה ומההכנסות שהצטברו הצליחו בשנת 1992 לחדש ימיה כקדם וכך פעלה כאולם חתונות מפואר עד 2018. כיום מיוזמת שוב, היא נמצאת לקראת תהליך שימור גדול ומקיף.

ברבות הימים נעקר הפרדס והקרקע שימשה לגידולים חקלאיים אחרים. הטירה עצמה הפכה לסמל במחאה כנגד מלחמת לבנון שפרצה ביוני 1982. על הקיר המזרחי שלה נתלה לוח גדול שבו נספרו ימי שהותו של צה"ל בביצה הלבנונית. בתוכה ובסמוך אליה נערכו תערוכות ומיצגים והיא זכתה לכינוי 'טירת השלום'. משתמה המלחמה נערכו בה אירועים שונים של הקיבוץ ואף היתה מחשבה להכשיר אותה כמוזיאון, אך עד שהוחלט מה יעלה בגורלה שימשה כטירת החלומות של ילדי הקיבוץ אליה היו מתגנבים למשחקים.

לאחר השיפוץ, כגן אירועים

מיהו יהודי/ מאת עמיר פז

כל זאת ללא קשר לדתו או אמונתו. יכול אנגלי להיות נוצרי, מוסלמי, יהודי, או מאמין בכל דת שימצא לנכון, גם אם אמו לא האמינה באותה דת שהחליט לחיות לאורה. ובישראל, ראה זה פלא, רוב אזרחיה מכונים "יהודים".

סבורני שאין ויכוח לגבי היותה של היהדות דת, ובמקומות רבים היא מוזכרת כאחת משלושת הדתות הגדולות. יהדותו של אדם, על פי היהדות, מורשת דרך אמו. ענין זה ייחודי ליהדות, ואינו חביב עלי בלשון המעטה. אני רואה עצמי כישראלי ולא כיהודי, שהרי אינני דתי, ואפילו אינני מאמין כאמור בקיומו של אל כלשהו.

לאחרונה, במהלך אחת השיחות שקיימתי עם אבא שלי, שידוע כחובב מקורות ישראל, תנ"ך, וכו', עלו בי מחשבות לגבי מיהו יהודי.

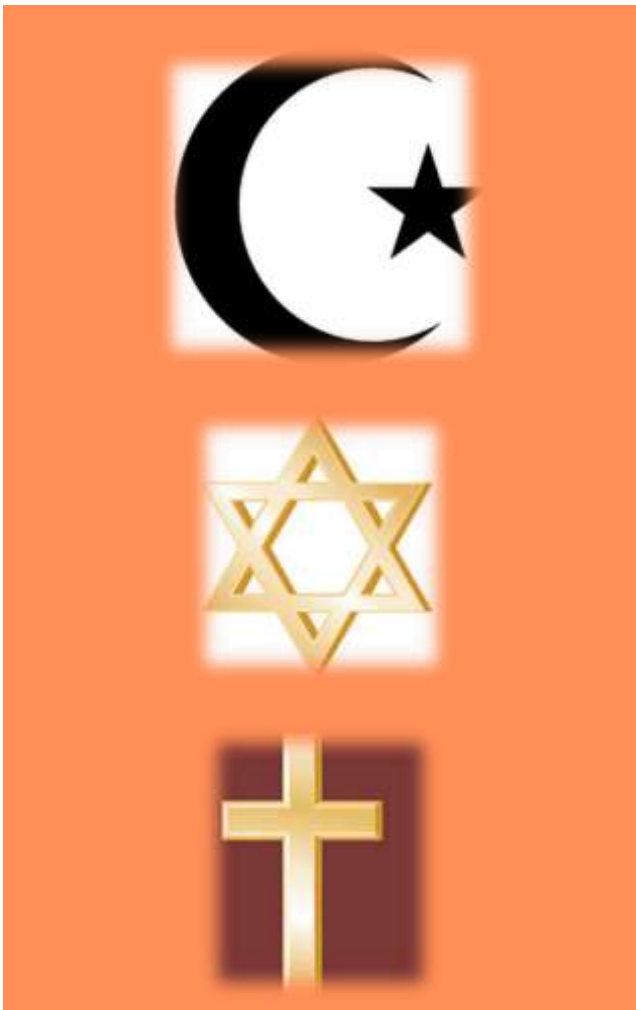
לא אנחיש כי גם לגל ההדתה השוטף את המדינה יש השפעה על מאמרי זה. מסיבות רבות אני רואה עצמי כאתאיסט, דהיינו, אינני מאמין בקיומו של אל כלשהו. אם בכלל ישנה אמונה כלשהי שאני מרגיש קרוב אליה, הרי זהו הבודהיזם, שגם לגביו יש לי השגות, ואינני חי את חיי לאורו רוב הזמן.

ובכן על מה כל הרעש ? בכל ארץ זולתי ישראל, אדם מכונה לפי שמה : אנגליה-אנגלי, צרפת-צרפתי, וכו'.

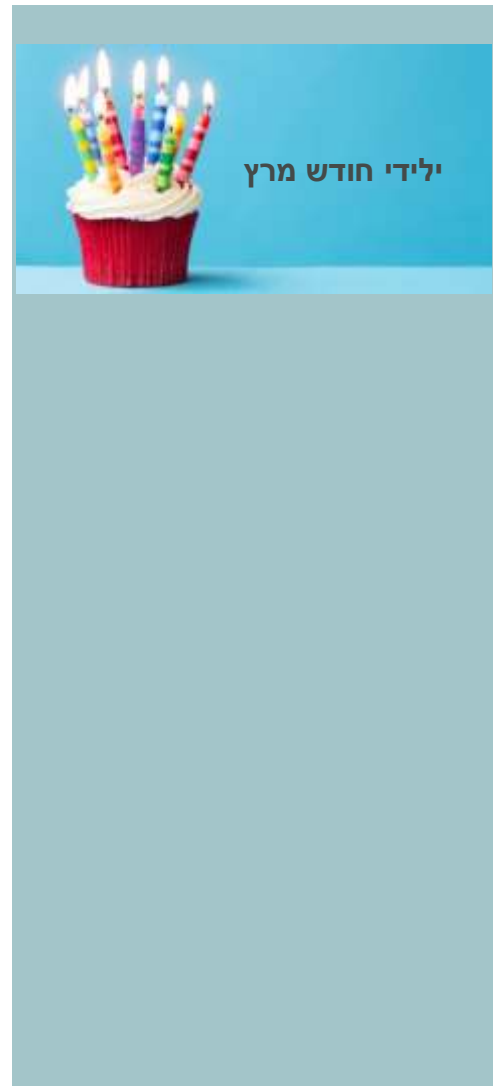
הצמדת התואר "נוצרי" או מאמין בדת אחרת לאדם כלשהו, מעיד על היותו של האדם מאמין באלוהים, באמצעות דת מסוימת.

לסיכום, נראה לי שנכון הוא לכנות את כל אזרחי ישראל – ישראלים, ואם ירצה אדם להוסיף לכך את דתו, למשל מוסלמי ישראלי, יהודי ישראלי, או נוצרי ישראלי, הרי זהו עניינו הפרטי.

צלצלו להגיד מזל טוב

- 2.3- יורי פרנס, תרצה פלברג, גל בן חורין, אביה כהן, מיכאל טמים
- 3.3- אביב חרוש
- 4.3- עודד בלבן, עלמה הר נוי, יעלי כנען, כפיר שקד
- 6.3- משה מרטין ליבוביץ
- 7.3- דן סגל
- 8.3- גיל מדי, הדר נגרי
- 9.3- אסתר ברקן, ארז כהן
- 10.3- אמנון סירוטה, ניצן ניימן, אלי אדלר
- 11.3- יוחאי וסרלאוף
- 12.3- סיליה קסטין, אורי אופמן
- 13.3- ליאורה ליבוביץ, עפרי כנען
- 14.3- יפית לביא רובין
- 15.3- אילנה פלברג
- 16.3- דיאנה פריירה מדי
- 17.3- אבי דדוש, אורי בן אריה, דורי מזור
- 18.3- לבנת הדר, עילם גולדברג, רע סלוצקי
- 19.3- עילי פילדס
- 20.3- איריס יסמן, נטלי גבע, דני גילדין
- 22.3- ראול וייס, אוריה טמים, ענבר קסטין
- 23.3- לידי רובינסקי
- 25.3- דניאל פילדס, ז'קלין בלבן
- 26.3- תמר ברקין, יובל יערי
- 27.3- ליעד לביא
- 28.3- מאיה יערי
- 30.3- ראובן רובינסקי, איתן יערי
- 31.3- אלה קייט

ברכות לבביות

לנועם ועודד אשד דיין ולכל המשפחה
להולדת הבת,
נכדה לתמי ואילן- מזל טוב

חג פורים שמח לכל חברי וילדי קיבוץ געש